

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ
ОСВІТИ

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ІНШОМОВНОГО РОЗВИТКУ
ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Кваліфікаційна робота (проєкт)

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Виконала: студентка 2 курсу 241 групи
Спеціальності 012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійної (наукової)
програми Дошкільна освіта

Гурова Леся Володимирівна

Керівник к.пед.н.,ст.викл Смутченко О.С.
Рецензентка директорка Херсонського
закладу дошкільної освіти №12
Херсонської міської ради О.М.Лисенко

Херсон – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні аспекти проблеми навчання дітей дошкільного віку англійської мови	6
1.1. Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми навчання англійської мови дітей дошкільного віку	6
1.2. Особливості навчання дітей старшого дошкільного віку англійської мови у закладі дошкільної освіти	11
1.3. Формування ключових компетентностей дітей дошкільного віку.....	20
РОЗДІЛ 2. Дослідно-експериментальне дослідження іншомовного розвитку дітей дошкільного віку	24
2.1. Методика формування іншомовної компетентності дітей дошкільного віку.....	24
2.2. Педагогічні умови навчання дітей старшого дошкільного віку англійської мови та їх реалізація.....	28
2.3. Організація та зміст експериментально-дослідного навчання іноземній мові дошкільників.....	35
ВИСНОВКИ	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	47
ДОДАТКИ	52
Додаток А Конспект уроку англійської мови для дошкільників.....	52
Додаток Б Кодекс академічної доброчесності здобувача вищої освіти Херсонського державного університету.....	56

ВСТУП

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що за стратегією мовної освіти, що визначається Національною доктриною розвитку освіти України у XXI столітті оволодіння іноземною мовою є обов'язковим для українців. Іншомовне мовленнєве навчання дітей є важливим складником всебічного розвитку особистості. Вимоги щодо особистісно орієнтованої дошкільної освіти в Україні передбачають звернення до базисних характеристик особистості дошкільника, що пов'язані з реалізацією його потреб стосовно розв'язання певних завдань та розвиток і формування у дітей іншомовних умінь і навичок в умовах закладу дошкільної освіти.

Проблема іншомовного розвитку дошкільників була окреслена у вітчизняній лінгводидактиці на різних аспектах: дошкільна лінгводидактика (А. Богуш), культура мовлення (Н. Бабич, Б. Головін), іншомовна мовленнєва діяльність (А. Богуш, Н. Гавриш, Н. Дзюбишина-Мельник, Н. Зарубіна, К. Крутій, Т. Науменко, Т. Піроженко, Ф. Сохін) тощо. Є доказовим те, що навчання іноземної мови на ранньому етапі, на думку науковців (Н. Басова, М. Безруких, В. Бухбіндер, Н. Гальскова, Г. Рогова та інші), є найбільш ефективними. Однак аналіз теоретичних та практичних матеріалів засвідчує, що розвиток іншомовного мовлення дітей дошкільного віку на заняттях з іноземної мови здебільшого ігнорується.

Усвідомлення зазначеного вплинуло на вибір теми «Педагогічні умови іншомовного розвитку дітей дошкільного віку».

Зв'язок з темою кафедри. Дослідження виконувалося в межах загально кафедральної теми кафедри теорії та методики дошкільної та початкової освіти «Теоретико- методичні засади формування професійної компетентності сучасного педагога дошкільної та початкової освіти» (державний реєстраційний номер 0117U003762).

Мета дослідження – розробити та обґрунтувати педагогічні умови іншомовного розвитку дітей дошкільного віку в процесі навчання їх англійської мови та розробити методику їх реалізації.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати науково-методичну літературу з проблематики дослідження.
2. Визначити та науково обґрунтувати сутність поняття «іншомовна компетентність дошкільників».
3. Виявити й науково обґрунтувати педагогічні умови іншомовного розвитку дітей дошкільного віку.
4. Розробити та експериментально апробувати методику реалізації педагогічних умов формування іншомовного розвитку дітей дошкільного віку в процесі навчання англійської мови.

Об'єкт дослідження – мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування іншомовного розвитку дошкільників в процесі навчання англійської мови.

Гіпотеза дослідження – формування іншомовного розмовного розвитку дітей дошкільного віку у процесі навчання англійської мови буде успішним за наявності таких педагогічних умов:

- врахування психологічних та фізіологічних особливостей дітей;
- застосування на практиці ігрової діяльності, як основної форми засвоєння знань та формування комунікативних умінь та навичок дошкільників;
- моделювання діалогічного спілкування між дошкільником і педагогом, що забезпечить індивідуальні досягнення дітей при навчанні англійської мови;
- використання сучасних технологій та методичного матеріалу з урахуванням особливостей та можливостей дітей дошкільного віку.

Методи дослідження. З метою визначення стану розробки проблеми формування іншомовного розвитку дітей використано такі **методи дослідження:** емпіричні – спостереження, бесіда, анкетування, метод експерименту, узагальнення; теоретичні – аналіз і синтез, метод індукції та дедукції, порівняння, класифікації, статистичної обробки даних.

Наукова новизна дослідження: досліджено можливості формування іншомовного розвитку дошкільників у процесі навчання англійської мови; з'ясовано сутність поняття «іншомовна мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку»; визначено педагогічні умови її формування схарактеризовано рівні сформованості іншомовного розвитку дітей; розроблено, апробовано та експериментально впроваджено методику формування іншомовного розвитку дітей у процесі навчання англійської мови.

Практична значущість дослідження: Результати дослідження можуть бути використані вихователями і викладачами англійської мови в дошкільних навчальних закладах, укладачами програм, навчально-методичних посібників для роботи з дошкільниками.

Апробація дослідження: розроблено методику і систему занять з навчання дітей англійської мови, дидактичні й мовленнєві ігри, англомовні мовленнєві ситуації, спрямовані на формування іншомовного розвитку дітей.

Апробацію дослідження була організовано на базі ЗДО №2 (м. Олешки).

Публікації. Основні положення кваліфікаційної роботи було висвітлено у тезах Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції студентів «Сучасне дошкілля: актуальні проблеми, досвід, перспективи розвитку» («Іншомовний розвиток дітей дошкільного віку»).

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1.1. Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми навчання англійської мови дітей дошкільного віку

Сучасний світ вимагає від людини все більших знань з різних областей, в тому числі і знань іноземної мови. Популярність вивчення іноземної мови в суспільстві є не тільки фактором освіченості сучасної людини, а й основою її соціального і матеріального благополуччя в суспільстві. Багато вчених та педагогів зазначають, що найсприятливіший вік для вивчення другої мови є дошкільний та доводять, що діти краще піддаються навчанню в силу невеликих знань.

Теоретичні та методичні аспекти проблеми завжди були в центрі уваги педагогів, дослідників і практиків. У другій половині ХХ століття проведено дослідження, що розкривають питання навчання іноземних мов з раннього дитинства. Питанню навчання англійської мови, присвячені праці К. Колієвої «Особливості навчання дітей дошкільного віку англійської мови» (1967 р.), Є. Матецької "Мовна гра на заняттях англійською мовою в дитячому садку" (1971 р.), С. Котальїною "Зміст навчання англійської мови дітей дошкільного віку "(1982 р.), Є.Негневицької "Психологічні умови формування у дошкільнят мовленнєвих навичок і вмінь другою мовою " (1986 р.), О. Поніматько "Навчання дошкільнят іноземній мові на основі ігрового моделювання іншомовного спілкування (на матеріалі автора) "(1991 р.), С. Снегової "Використання англійської казки в навчанні англійської мови на початковому ступені навчання " (1994 р.), К. Малкіної «Методика

використання казки в навчанні дошкільнят усного мовлення англійською мовою» (1996 р.) та інші [3].

Одне із перших досліджень присвячених навчанню дітей дошкільного віку іноземній мові, а саме в 60-х роках ХХ століття, розкривається в книзі З. Футермана «Іноземна мова в дитячому садку». Автор ґрунтовно подає інформацію з організації заняття, а також деякі рекомендації з планування занять. Проведені наукові дослідження підтвердили, що найбільш сприятливим періодом для опанування іноземною мовою є період від 4 до 7 років. Цей вік називається сензитивним у дошкільній педагогіці, насамперед тому що в цей період мозок дитини дуже пластичний і відкритий до сприйняття нової інформації і до її вивчення. Вчені Д. Ельконін і К. Чуковський стверджують, що у дітей даного віку спостерігається чуття мови. Завдяки цьому дитина легше засвоює мову та знання про навколишню діяльність. Ще однією причиною, яка дозволяє говорити про те, що дошкільний період є сприятливим для вивчення другої мови, служить невеликий багаж знань у дитини, але також це означає, що потреба в спілкуванні у нього менше і розмовних тем також. Як результат, вивчаючи англійську мову, дитина не відчуває різниці між різницею в рідній та іноземній мові. На думку Г. Домана, починати навчати дитину іноземної мови потрібно буквально з декількох місяців. Учений зазначає, що найпродуктивнішим періодом для навчання є період, коли формуються інтелектуальні здібності, і можливості для навчання в цей період є унікальними [12].

Незважаючи на величезну кількість наукових розробок з даної теми, при організації навчання англійської мови дітей в закладі дошкільної освіти виникають такі проблеми:

- недостатня кількість методичних і практичних розробок та відсутність програми для навчання іноземної мови;

- відсутність кваліфікованих викладачів, оскільки навчання дітей дошкільного віку іноземній мові вимагає зовсім іншого методичного підходу, ніж навчання школярів і дорослих.

Вивчення англійської мови сприяє формуванню цілісної картини світу у дошкільнят, оскільки це передбачає не тільки вивчення мови, а й вивчення культури народів, мова яких вивчається. Спираючись на думку

Л. Виготської, розуміння і вивчення другої мови проходить іншим, протилежним шляхом, ніж вивчення рідної мови. Оскільки дитина перебуває в суспільстві, де її оточують люди, які розмовляють її рідною мовою, навчання їй проходить неусвідомлено, а ось вивчення вже другої мови відбувається усвідомлено [21].

При вивченні мов існує декілька підходів: для рідної мови це «знизу вгору», а для другої мови – «зверху вниз». Процес пізнання рідної мови нерозривно пов'язаний з розвитком мислення, адже вивчаючи мовні одиниці дитина, пізнає і навколишню її дійсність. У ході пізнання навколишнього світу у неї формуються поняття, що згодом виражаються зв'язним мовленням. Таким чином, усвідомлення найпростіших причинно-наслідкових зв'язків в об'єктивному світі відбувається одночасно з оволодінням дитиною мовними засобами передачі цих зв'язків [7].

Вивчення іноземної мови відбувається нерозривно з розвитком комунікативної компетенції, складниками якої є:

- вміння правильно, з фонетичної точки зору, повторювати англійські слова за педагогом, носієм мови або диктором, тобто поетапне формування слухової уваги, фонетичного слуху та правильної вимови;
- вивчення, закріплення та активізація англійського словника;
- вивчення певної кількості нескладних граматичних структур, побудова зв'язного висловлювання [18].

Педагогу необхідно викликати у дитини позитивну психологічну установку на навчання англійської мови, а способом створення цього для дошкільнят служить гра. Гра являє собою як форму організації, так і метод проведення занять, на яких діти накопичують певний запас англійської лексики, завчають вірші, пісні, лічилки тощо.

М. Кабардова зазначає, що існує два типи учнів: комунікативний і некомунікативний. Ті, хто відноситься до першого типу успішно займаються в умовах довільного і мимовільного запам'ятовування матеріалу. А ось діти дошкільного віку, які відносяться до другого типу (приблизно 30%), продуктивні тільки в тому випадку, якщо матеріал орієнтований на довільне запам'ятовування, а так само підкріплений наочним матеріалом [9].

І. Шолпо висунув стверджує, що не варто забувати про особливі можливості дошкільнят, що дозволяють їм з легкістю оволодіти мовою. Учений акцентує увагу на такі базові аспекти, які дозволяють побачити можливість людей до вивчення другої мови:

- мовний слух, який дозволяє на слух визначити фонетичну, ритмічну та інтонаційну сторону мови;

- мовна пам'ять, яка допомагає збільшувати кількість лексичних одиниць, які дитина може використовувати у своєму мовленні, тим самим робити пасивний словник активним;

- лексичне чуття мови, допомагає пов'язати значення і форму слова, зіставляти їх з іншими мовами, розуміти словоутворюючі суфікси і приставки, вчитися визначати значення слова або словосполучення, уміння порівнювати з іншою мовою тощо;

- граматичне (конструктивне) чуття, що допомагає створювати одне ціле з декількох елементів, відчуті спільність граматичних конструкцій, виділити граматичне ядро, визначити способи формування і зіставлення слів у реченні;

- емоційно-подібне сприйняття мови, яке включає в себе суб'єктивну оцінку слова, оригінальність цієї мови, її красу, забезпечення зв'язку між словами і поняттями;

- функціонально-стилістичне сприйняття мови, яке говорить нам про різницю між її стильовими шарами і здатністю оцінювати конкретну мовленнєву ситуацію [23].

Можна зробити висновок, що здібності до вивчення іноземної мови, як і всякі інші, можуть розвинути при відповідній діяльності і тому «будь-яка нормальна дитина може і повинна опанувати іноземну мову і вільно користуватися нею в спілкуванні» [14]. В першу чергу це залежить від обраних педагогом методів навчання. Діяльність – це вид людської активності, спрямований на поліпшення навколишнього середовища і свого власного Я. З цієї причини і обґрунтовується важливість підбору правильного методичного матеріалу та організація занять протягом усього навчального року [13].

В основі здібностей у більшості випадків знаходяться деякі вроджені особливості – задатки. Поняття «вроджений» дуже пов'язують зі здібностями, проте слід говорити про вродженість не самих здібностей, а задатків, що лежать в їх основі. Задатки можуть існувати довгий час без будь-якого розвитку. Те, наскільки проявиться задаток, залежить від умов індивідуального розвитку дитини. Дослідник Д.Узнадзе називає задатки функціями. Кожна функція має вкрай обмежений час для свого розвитку. Завдання тієї чи іншої функції полягає в тому, щоб допомогти дошкільнятам:

- встановлювати комунікативний зв'язок із середовищем;
- забезпечувати собі життєздатність у цьому середовищі;
- пізнавати навколишній світ [10].

Якщо дитина опинилася в такому середовищі, де необхідна та чи інша функція, вона буде розвиватися в міру цієї необхідності, тобто в

міру того, наскільки це середовище заохочує її тим, що ставить перед нею все більш складні завдання.

Слід зазначити, що більший успіх матимуть ті діти, які почали своє навчання іноземної мови саме з дошкільного віку, так як вивчення другої мови допомагає у формуванні рідної мови.

1.2. Особливості навчання дітей старшого дошкільного віку англійської мови у закладі дошкільної освіти

Ефективність навчання дітей старшого дошкільного віку іноземній мові обумовлюється тим, що дитина на початку свого життя, як «чистий аркуш» та немає ще знань, і все навколишнє для неї є чимось незвичайним і цікавим, особливо вивчення і пізнання інших культур і знайомства з їх традиціями. Вивчення іноземної мови для дошкільника служить ще одним фактором його загального розвитку. У сучасному світі вивчення іноземної мови є необхідним аспектом підготовки до школи, оскільки це дозволяє зробити мову та мовлення дитини грамотною, вимову правильною та накопичує запас словникових одиниць рідною і мовою, що вивчається. Так само це допомагає дітям брати участь у простих діалогах іноземною мовою і бачити різницю між іншомовною мовою і рідною.

Для викладання англійської мови важливо визначити основні принципи організації процесу оволодіння другою мовою дітьми дошкільного віку. Принципи навчання – це один з аспектів дидактики, яка пояснює шляхи використання законів навчання, що відповідатимуть цілям навчання та виховання дітей дошкільного віку [29].

Шлях вибору матеріалу, за яким педагог навчатиме дітей старшого дошкільного віку англійської мови варто вибирати, виходячи з таких принципів, як: принцип пізнавальної цінності, принцип частотності, принцип систематичності, принцип тематичної

спрямованості, принцип синтагматичної та парадигматичної обумовленості [26].

Детально розглянемо кожен цей принцип.

Принцип пізнавальної цінності. Його варто враховувати педагогу при відбіві мовного та мовленнєвого матеріалу. Мовна частина складається зі слів із різних частин мови: підмети, присудки, прикметники, прислівники, прийменники та граматичні конструкції, які можуть бути зрозумілі дітям. Мовленнєвий аспект складається з тих граматичних конструкцій, які є базисом для усвідомлення емоцій мовця.

Добираючи мовний матеріал педагог звертає увагу на принцип частоти і формує активний і потенційний мовний запас. В активний словник входять всі слова і вирази, які діти запам'ятовують у процесі використання їх на занятті і поза стінами освітнього закладу. У потенційний словниковий запас входять ж ті слова, які педагог використовує на занятті. Цей феномен визначається особливостями розумової діяльності дітей дошкільного віку, які здатні засвоювати будь-який матеріал тільки в тому випадку, якщо він активно продукує і повторюється в різних ситуаціях [12].

Ураховуючи принцип частотності, педагог акцентує увагу на виборі дитячого, навчального, англomовного матеріалу, що включає:

- свята, традиції, звичаї народу;
- пісні, танці, поезію, оповідання, казки, ігри дітей країни мови, що вивчається;
- прислів'я, приказки, рифмівки, скоромовки.

При відборі мовного, мовленнєвого та лінгвістичного матеріалу, педагогу слід взяти до уваги принцип систематичності, який реалізується на когнітивних здібностях дитини дошкільного віку. Систематизація матеріалу для здійснення навчання дітей іноземної мови в дошкільному середовищі здійснюється у двох напрямках: вертикально

(для вікових груп від 2 до 7 років) і горизонтально (для кожної вікової дошкільної групи) [15].

Систематизація мовного, мовленнєвого та лінгвокраїнознавчого матеріалу повинна орієнтуватися на принцип тематичної спрямованості. Враховуючи мовний рівень дитини певного віку, педагог визначає тему, яку вони вивчатимуть на занятті. Тема, обрана педагогом іноземної мови, визначає комунікативну ситуацію та предмет уроку. Педагог повинен не забувати про необхідність повторення раніше вивченого матеріалу, тому йому необхідно планувати заняття таким чином, щоб врахувати як новий матеріал, так і раніше вивчений.

Визначаючи тематику занять на майбутній рік навчання, педагогу варто звернути увагу на принцип концентричності, що передбачає системне повторення вивчених тем, але вже у широкому аспекті. Будь-який, раніше вивчений дітьми матеріал перетинається з іншими темами на іншому, більш високому рівні і вивчається дітьми з більш складними граматичними конструкціями. Засвоєння нових граматичних конструкцій та лексичних одиниць збільшує розвиток комунікативної навички у дошкільнят. Вони дозволяють збільшувати їх кругозір, тематику діалогів і монологів [37].

Осміслене засвоєння мовного матеріалу дитиною здійсниться, якщо брати до уваги принцип парадигматичної та синтагматичної обумовленості. З урахуванням цього принципу, вивчений матеріал вибирається на категорійній основі. Це дозволить викладачеві раціонально витратити час на заняттях і з користю здійснювати програму на заняттях.

Правильно обраний мовний матеріал допомагає перевести його в мовленнєвий аспект і створює передумови для вираження дітьми думок англійською мовою. Педагог повинен обрати зміст мови таким чином, щоб дитина спочатку використовувала підмет у своїй промові, а потім почала включати присудок і прикметник [36].

Таким чином, беручи до уваги цей принцип, можна не тільки вибирати, а й організувати мовні, мовленнєві та лінгвокультурологічні дослідження, що сприяє, з одного боку, оволодінню англійською мовою на рівні фраз, а не окремих слів і, з іншого боку, дозволяє розвивати дітей старшого дошкільного віку як у діалогічному, так і в монологічному мовленні (опис, розповідь, міркування).

Проаналізувавши принципи раннього навчання іноземної мови нами виділено найбільш суттєві, які допомагають в організації навчання у закладі дошкільної освіти. Це принцип зрозумілості, під час застосування якого слід враховувати знання рідної мови, пізнавальну активність дитини, комунікативну спрямованість, колективну взаємодію, а також особливості, пов'язані з розвитком дошкільнят.

Можна зробити висновок, що провідним принципом при навчанні дітей дошкільнят іноземній мові слід назвати принцип комунікативної спрямованості. Таким чином, навчання має бути структуроване таким чином, щоб залучати дітей до вербального (слухання, говоріння) спілкування, тобто спілкування іноземною мовою протягом усього курсу. Принцип комунікативної спрямованості допомагає підібрати навчальний матеріал і те, як він буде організований на занятті: теми, сфери спілкування, ситуації спілкування, можливі в цих умовах. Цей принцип визначає засоби навчання, які допомагають оволодіти комунікативною функцією мови, що вивчається. Здійснення даного принципу можливе при дотриманні умов, які сприятливо позначаються на спілкуванні. Це повинно враховуватися протягом усього навчального процесу [19].

При вивченні питання раннього навчання іноземної мови основою є розвивальна мета. Але це не означає, що знизиться значимість практичних цілей або спадуть вимоги до рівня володіння діалогічного та монологічного мовлення. Навпаки, розвиток актуальних принципів раннього навчання англійської мови по-новому розкриває проблеми

інтелектуального розвитку дітей старшого дошкільного віку. Дана мета є стратегічною та дозволяє органічно включати англійську мову в життя дошкільника і вибрати певні варіанти реалізації інтегративних зв'язків, які повинні взаємодіяти між іншими видами і формами діяльності дитини. Крім цього, в житті мають місце бути принципи, що характеризуються незвичністю іноземної мови як одного з предмета навчання. Вони поділяються на загальні і приватні принципи. До першої категорії принципів належать: комунікативна (мовленнєва) спрямованість навчання, домінуюча роль вправ на всіх рівнях і в усіх сферах оволодіння іноземною мовою. Друга категорія включає в себе: навчання іноземних мов на основі мовленнєвих моделей (зразків), поєднання мовних тренувань з мовленнєвою практикою, взаємодія всіх видів мовленнєвої діяльності, усне випередження при навчанні читанню та письма. Найважливішим при навчанні іноземної мови в дошкільному віці є принцип взаєморозуміння на заняттях між тим, що відбувається і тим, що говориться викладачем і іншими дітьми [8].

Велику роль при оволодінні другою мовою відіграє рідна мова, яка є засобом спілкування та продукування мовлення. Опора на досвід дошкільнят у рідній мові передбачає пізнавальну активність дітей щодо інтеграції рідної та іноземної мов. Ігнорування рідної мови на ранньому етапі методично неправильно, що нерідко є причиною неточності розуміння або повного нерозуміння мовних явищ (лексичного і граматичного матеріалу) деякими неуважними і невстигаючими учнями. Це обумовлює неправильність або неадекватність використання мовних явищ у мовленні, механічний характер їх засвоєння. Рідна мова може бути засобом контролю розуміння, і іноді вона допомагає більш точно і повно сформулювати думки дітей [17].

Навчаючи дошкільнят другій мові, варто звернути увагу на розвиваючий аспект навчання, що передбачає вдосконалення мовних процесів. Навчання дошкільнят іноземній мові має бути спрямованим на

комунікацію. Діти повинні вміти правильно використовувати матеріал, наданий педагогом на занятті вповсякденному житті [4]. Для того, щоб досягти поставленої мети, а саме вивчення іноземної мови для її розуміння та спілкування, існують такі структури, як пісні, рима, вірші.

Перший етап навчання дітей дошкільного віку присвячений реалізації завдання щодо швидкого розвитку усного мовлення дітей, а саме сприймати на слух інформацію та відтворювати її. Крім цього, дуже важливо звертати увагу на дрібну і велику моторику на заняттях, тренувати її, так як вони в перспективі допоможуть при навчанні граматики, лексики і також будуть корисні для розумової діяльності дітей. Існують різні матеріали, які допомагають удосконалювати дрібну і велику моторику для дошкільнят [23].

Головна функція вивчення мови є оволодіння інструментом пізнання і спілкування, адже кінцевою метою є те, що повинні бути досягнуті вміння спілкування, слухання і розуміння співрозмовника, реагування на питання, підтримання розмови, вміння проводити моніторинг отриманої інформації мовою, що вивчається [27].

У базисні цілі навчання англійської мови дітей дошкільного віку входять такі критерії, як:

- формування у дітей позитивного ставлення до виконуваної діяльності та інтересу до вивчення мови, до культури народу, що говорить цією мовою;

- виховання моральних якостей дошкільнят: почуття відповідальності, колективізму, терпимості і поваги один до одного;

- розвиток у дошкільнят психічних функцій (пам'яті, уваги, уяви, довільності дій), пізнавальних здібностей (словесного логічного мислення, усвідомлення мовних явищ), емоційної сфери;

- розширення загальноосвітнього кругозору дітей [33].

Освітні цілі навчання англійської та іншої іноземної мови дітей дошкільного віку включають в себе такі пункти, як:

- формування навичок і вмінь самостійного вирішення елементарних комунікативних завдань іноземною мовою;
- формування навичок міжособистісного спілкування та навичок самоконтролю;
- набуття елементарних лінгвокраїнознавчих знань [25].

Педагогу варто бачити різницю між навчанням дітей у дошкільних закладах і в стінах школи, оскільки існують деякі вікові особливості, які варто взяти до уваги:

1. Дошкільник у старшому дошкільному віці (5-6 років) має таку особливість, як легке запам'ятовування слів і текстів, які пов'язані з предметами і діями.

Крім цього, запам'ятовування тексту відбувається легше, ніж одне слово. Досить часто відбуваються такі ситуації, коли дитина неусвідомлено використовує іноземні слова в повсякденному мовленні, тому так важливо підносити слова в певних ситуаціях. У такому випадку дошкільник не буде заплутаний між рідною мовою та іншою. Ця проблема не виникає в початковій школі, оскільки діти в школі більш уважні в тому, що вони говорять. Школярі вчать структуру речення, а не саме речення.

2. Дошкільнята мають таку особливість, як уявляти різні ситуації у себе в голові, на відміну від школярів. Вони люблять повторювати звуки, слова і речення. Вони намагаються вимовляти їх, наслідуючи вихователя [14].

3. Основним видом діяльності серед дошкільнят є гра, тому що в грі вони можуть відтворити різні ситуації. Це варто врахувати викладачеві [5].

На початкових етапах викладання іноземної мови слід обрати стиль у спілкуванні: вітання, прощання і розминка, яку варто проводити протягом заняття. Важливою особливістю позитивного результату навчання іноземній мові служить те, що педагогу варто залучати

дошкільнят до спілкування і тренувати їх інтуїцію, яка допоможе здогадатися про переклад незнайомого слова [32].

Принцип комунікативної спрямованості реалізується створенням умов для спілкування: відбором мовного матеріалу, створенням мотивів комунікації, комунікативною цінністю вправ. Пропоновані учням ігрові форми роботи відповідають їх віковим особливостям, що викликає у них бажання спілкуватися. Багаторічний досвід викладання іноземної мови доводить, що знань іноземної мови недостатньо, якщо людина не вміє вступати в діалог з оточуючими. Якщо у дитини виникають труднощі при вступі в діалог з будь-ким рідною мовою, то викладач іноземної мови на своїх заняттях може розвинути у дитини комунікативну навичку, використовуючи різні методи навчання іноземної мови [31].

Принцип колективної взаємодії дає можливість успішно формувати групу мовних партнерів, які уважно ставляться один до одного. Принцип реалізується в ігрових ситуаціях, в яких діти навчаються співвідносити свої мовні дії з діями своїх партнерів. Вивчення передумов раннього навчання іноземної мови представило можливість виявити найбільш характерні для даного віку принципи навчання: наочне забезпечення сенсорного сприйняття дітей, особистісно орієнтоване навчання та спілкування в умовах групової взаємодії, ігрова організація навчання іноземної мови та музичний супровід занять [6].

3. Футерман, розглядаючи організацію занять з навчання англійської мови дітей дошкільного віку, наполягає на роботі з цілою групою (25-30 осіб), акцентуючи увагу на тому, що дошкільнята звикли один до одного, а також більшою ефективністю масових ігор у процесі навчання. Педагогом був проведений експеримент, який не показав збільшення ефективності занять в умовах поділу на дві підгрупи [8]. Однак І. Шолпо піддає сумніву ці висновки. Він стверджує, що в умовах дитячого садка звичка дітей один до одного дійсно сильна. Це є

вирішальним фактором, однак, якщо мова йде про групи, де навчаються незнайомі діти, то заняття з групою більш ніж 20 осіб є неефективними, і навіть 15 осіб у групі – є перепоною для навчання дітей. Науковець рекомендує формувати групи від п'яти до десяти осіб, пояснюючи це тим, що, як встановлено психологами, організована спільна діяльність можлива в групі, що складається не більше ніж з 8 осіб. Але, враховуючи те, що взимку діти часто хворіють і пропускають заняття, можна набирати в групу до 10 осіб [20].

Форми навчання іноземної мови можуть бути спрямовані на запам'ятовування якомога більшого набору слів, що є помилкою. Необхідним залишається розвиток комунікативних навичок, виховання інтересу до вивчення нової мови, а так само вміння грамотно формулювати інформацію, яку дошкільник хоче сказати [40].

Форми занять можуть бути такими:

- щоденні (приблизно по 15 - 25 хвилин), які супроводжуються іншомовною промовою педагога, коли він проводить режимні моменти на занятті;

- заняття, які проходять 2-3 рази на тиждень (приблизно по 30 хвилин), в яких існують проміжки для активних, англійських ігор, ліплення, малювання та інших творчих завдань, які безпосередньо взаємодіють з тематикою заняття;

- спеціальні заняття - казки та перегляд відео уривків, як додаток до основних занять;

- зустрічі з людьми, для яких мова, що вивчається, є рідною;

- заходи, де діти, що вивчають іншу мову, можуть показати свої навички в розповіданні або читанні віршів;

- заняття - бесіди;

- заняття іноземною мовою на природі [38].

Методики, які роблять навчання іноземної мови більш ефективним акцентуються не тільки на загальний розвиток дошкільника,

а й на формування мови як рідної, так і іншомовної компетенції. Кожен етап, на якому педагог викладає матеріал, що вивчається, служить новим етапом до початку спілкування та соціалізації дошкільнят. Неусвідомлене використання в мові дошкільника іншомовних лексичних одиниць має бути згенероване з розумінням їх на слух. Багато педагогів, логопедів, психологів вважають, що для формування мовленнєвої функції, а, власне, для «розробки» артикуляційного мовленнєвого апарату дошкільника слід навчатися англійської мови. Важливо не допускати змішання в мові дітей англійської та української вимови, тому при різних порушеннях мови у дитини належить переконатися з вивченням іншої мови [39].

Як результат, слід зазначити, що дошкільний вік унікальним для початку вивчення другої мови, так як дошкільник володіє такими здібностями, як швидке запам'ятовування, здатність виокремлювати інформацію різними мовами, а також унікальна здатність до уяви та подолання мовних бар'єрів [28].

Починати вивчати другу мову в такому ранньому віці забезпечить дитині загальний психічний розвиток, розвине його мовні здібності і допоможе розширити її кругозір. Треба зазначити, що це тренує пам'ять і підвищує концентрацію уваги на всьому.

При навчанні дітей англійської мови важливо правильно підібрати методи та форми організації дітей [34].

1.3. Формування ключових компетентностей дітей дошкільного віку

Базисними компетенціями, якими повинен оволодіти дошкільник є мовна, мовленнєва та соціокультурна. Стержнями комунікативної компетентності особистості є мовленнєва, мовна, соціокультурна і навчальна компетенція. Мовленнєва поєднує два аспекти: аудіювання та говоріння, які реалізуються у вмінні влучно застосовувати мову залежно

від ситуації спілкування. Мовна компетентність інтегрує фонетичні, лексичні та граматичні навички. Складниками соціокультурної є країнознавча та лінгвокраїнознавча компетентність. Навчальна компетентність функціонує вже через повну сформованість навчальних умінь [19].

У процесі дошкільного навчання дитина здобуває лише початкові мовленнєві вміння, які базуються на елементарних навичках іноземної мови: слухових, лексичних, граматичних. Так, практичною метою навчання іноземної мови є оволодіння молодшими школярами такими вміннями як правильно розуміти на слух та продукувати прослухане, які достатні для того, щоб вступити в діалог зі співрозмовником, долучитися до розмови, вміння зрозуміти та правильно пояснити елементарну інформацію, що пов'язана з тематикою, яка близька дитині, вміння вчасно припинити розмову, а не просто сказати якусь фразу іноземною мовою [16].

Повідомлення і засвоєння дітьми мовних знань, які включають фонетичні, лексичні та граматичні ще повністю не формують вміння спілкуватися іноземною мовою. Для отримання кінцевого результату необхідно сформувати у дітей іншомовні навички.

Під навичками розуміють дії, складники яких під час формування стають автоматичними. Зазвичай, це психічні новоутворення, які характеризуються автоматизованістю, стійкістю, гнучкістю, не спричиняють напруження. Комунікативна діяльність відбувається продуктивніше за наявності необхідних навичок, адже вони є необхідними компоненти вміння. Автоматизованість — одна з найголовніших якостей будь-якої навички, яка передбачає швидке виконання операцій, цілісність, плавність, послаблення напруження [17].

Зв'язок між знаннями і навичками можна представити у таких залежностях:

фонетичні знання — рецептивні слухові і продуктивні вимовні навички;

лексичні знання — рецептивні лексичні і продуктивні лексичні навички;

граматичні знання — рецептивні граматичні і продуктивні граматичні навички [2].

Процес, коли знання реалізуються в навичці складний і довготривалий. Неefективним є метод, коли ми лише повідомляємо, що “a cat” — це кіт, а “a wolf” — вовк, адже результатом буде лише механічне запам’ятовування. Вдало буде впроваджувати ігрові вправи, щоб:

по-перше, під час того як діти чують слово, вони могли одразу його впізнати серед інших іншомовних слів (фонетична та лексична рецептивна навичка);

по-друге, самостійно використовували вивчені слова під час вислолювання, не перекладаючи їх з рідної мови на іноземну чи навпаки (фонетична та лексична продуктивна навичка). Граматичні навички формуються дещо складніше. Адже, спочатку дитина має навчитися сприймати на слух граматичну структуру серед іншомовного мовлення (рецептивна граматична навичка). Наприклад, “What do you usually do in the morning?” (“Що Ви зазвичай робите вранці?”). Під час гри, дошкільник має пригадати і правильну граматичну структуру і правильно використати під час комунікації (продуктивна граматична навичка). Наступним етапом є формування вже продуктивних навичок, коли дитина правильно і без помилок репродукує мовний матеріал [11].

Після того, як у дитини сформуються знання та навички, будуть формуватися вміння. Під вміннями розуміють здатність самостійно виконувати дії, що ґрунтується на доцільності використання знань і навичок, набутих у процесі навчання. Методика навчання іноземної

мови базується на формуванні вмінь з основних видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання, письмо [35].

Під час навчання дітей дошкільного віку формуються лише перші дві групи вмінь.

Вміння базуються на певній групі навичок. Навчаючи дошкільнят іноземної мови, потрібно дбати про поетапне формування навичок, а в подальшому — відповідних умінь. Ефективним методом є поетапно-концентроване вивчення матеріалу. Заняття, що присвячене введенню нового матеріалу, формує у дитини рецептивні мовленнєві навички, наступне заняття — формування продуктивних навичок, а на наступних закріплюються мовленнєві вміння [1].

Звичайно, така мета заняття є досить умовною, адже навички та вміння у всіх дітей формуються по різному. Тому актуальним, для покращення засвоєння матеріалу, буде використання педагогом різних форм індивідуальної роботи, а не лише колективної.

Під час навчання іноземній мові дошкільника всі мовні (фонетичні, лексичні, граматичні) навички та мовленнєві (аудіювання та говоріння) вміння формуються нерозривно одна від одної [36].

Кожна вправа має свою мету, зміст, методику проведення, займає своє чітко визначене місце у структурі заняття.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНШОМОВНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

2.1. Методика формування іншомовної компетентності дітей дошкільного віку

Процес формування іншомовного спілкування реалізується за допомогою різноманітних мовних і мовленнєвих вправ.

На нашу думку, зміст та завдання вправ для дошкільників мають реалізуватися за допомогою вирішення освітніх, практичних, виховних та розвивальних цілей навчання та мотивувати дітей до вивчення іноземної мови. Навчальний матеріал має відповідати психофізіологічному розвитку дошкільника та мати чітку інструкцію до виконання певного завдання, яка буде зрозуміла дитині. Відповідно до мети навчання, нами запропоновано запровадження в освітній процес *мовні та комунікативні вправи*.

Мовні вправи мають відповідати наступним критеріям: взаємозв'язок всіх видів навичок під час їх формування; усвідомлене засвоєння граматичного, елементарного лексичного матеріалу;

опанування лексичними одиницями за допомогою асоціативного методу; навчання правильній вимові; засвоєння набутих навичок мовленнєвої діяльності, що будуються на базисі фонетичного, лексичного і граматичного аспектів.

Комунікативні вправи реалізуються через мовленнєву діяльність дітей та вміння самостійно сформулювати власну думку [29].

До мовленнєвих комунікативних ситуацій можемо віднести, наприклад, «Відвідування англomовної країни», «Моя зустріч з улюбленим казковим героєм», «На вулиці», «У магазині» тощо.

Ефективними при навчанні спілкуванню дошкільника є дидактичні ігри, ігри-драматизації, рольові ігри. Такий вид діяльності реалізується в усній формі, де поєднується слово з певною практичною дією або ж реальними предметами [30].

Наведемо приклади таких ігор: «Здогадайся», «Карусель», «Будь уважний», «Перекладач», «Місяць», «Лото», «Як почувашься?», «Хто найкращий», а також ігри з м'ячем та ляльками, що спрямовані на відпрацювання фонетичного, лексичного і граматичного іншомовного мовленнєвого матеріалу, а також їх практична реалізація за допомогою складання монологів і діалогів.

Ігри-драматизації мають на меті обігрування за ролями сюжетів казок, наприклад, як: «Колобок», «Рукавичка», «Ріпка» тощо. Невід'ємною частиною освітнього процесу дітей старшого дошкільного віку є також руханки, такі як: «Поні», «Веселі гусенята», «Потяг» тощо. Всі ігри обов'язково мають проводитися англійською мовою, але з поясненням завдання українською мовою.

Нами було запропонована наступна система вправ, яка буде ефективною під час навчання іноземній мові дошкільника.

Вправи на формування фонетичних, лексичних умінь та навичок.

Вправа № 1 (рецептивна).

Мета: ознайомити зі звуками: [e], [ɪ], [o], [ou], [n], [a ɪ], [w].

Завдання: Діти, сьогодні ми дізнаємося з вами про звуки англійської мови. Mr. English Tongue буде повідомляти на занятті ці звуки. Перший звук - [a ɪ]. Він є важливим в англійській мові, адже «I» вже є цілим словом і означає воно «Я». А також він досить є схожим з нашим рідним звуком. Давайте уявимо, що ви випадково доторкнулися до дуже гарячого чайника. Що ви одразу скажете? Ай, як гаряче. Вимовляємо ми цей звук широко відкриваючи наш рот: [a ɪ]. (Педагог пояснює таким чином і демонструє всі звуки по черзі).

Вправа № 2 (рецептивна).

Мета: сформувати навичку запам'ятовування нових слів: «Hi, Hello».

Завдання: Діти, а зараз ми з вами зіграємо в гру «Потисніть руки». Ви добре знаєте, що футболісти завжди при знайомстві вітають один одного і тиснуть руки. Тож зараз ми розподілимося на дві команди. Перша команда це футболісти з України, друга – з Великої Британії. Ви повинні привітатися мовою країни, яку представляєте і потиснути руки. Починають українці. Потім поміняйтеся ролями.

Вправи для навчання монологічного та діалогічного іншомовного мовлення.

Вправа № 3 (рецептивна).

Мета: пояснення застосування фраз при знайомстві «What is your name?», «My name is...».

Завдання: Діти, зараз ми з вами будемо знайомитися англійською мовою. А допоможуть нам це зробити оці два котики. Погляньте, як вони знайомляться. Педагог демонструє: 1: «What is your name?» 2: «My

name is Milky”. Ви знайомі з цими словами? Так, ви їх чули. Зазвичай за допомогою цих фраз знайомляться англійці. Що ми повинні запитати, коли знайомимося? А як відповідаємо?

Вправа № 4 (рецептивно-репродуктивна).

Мета: закріплення фраз вітання і знайомства.

Завдання: Діти, у нас у гостях театр. Уявіть, що ви актори. Оберіть одяг вашого улюбленого казкового героя, перевдягніться, привітайтеся та познайомтеся англійською мовою.

Вправа № 5 (рецептивно-продуктивна).

Мета: закріпити та проконтролювати вміння дітей складати мікродіалоги, використовуючи фрази.

Завдання: Діти, ми з вами на дитячому майданчику. Що ви робите при зустрічі з іншими дітьми, яких не знаєте, але хотіли б пограти разом. Зараз, ми повинні зробити це англійською мовою. З ким хоче пограти Марійка? (Педагог викликає дітей, вони мають знайти собі пару та познайомитися).

Ознайомлення дітей дошкільного віку з новим навчальним матеріалом, повне його усвідомлення і запам'ятовування відбувається лише при засвоєнні попереднього. Тип занять підкріплений метою, змістом, методами навчання, та має на меті засвоєння та закріплення нових навичок і вмінь, а також їх творче використання в освітньому процесі. Всі заняття з англійської мови у закладі дошкільної освіти є комбінованими, оскільки одночасно вирішується декілька дидактичних завдань.

Нами розроблено приклади плану-конспекту заняття з англійської мови для дітей старшого дошкільного віку, які будуть доцільними в використанні при навчанні дітей англійській мові та їх іншомовному розвитку (додаток А).

Таким чином, необхідністю під час іншомовного розвитку є:

- 1) послідовне формування у дітей лінгвістичних умінь та навичок на основі вже набутих знань;
- 2) взаємопов'язане формування вмінь сприймання на слух інформації (аудіювання) та монологічно - діалогічного мовлення.

2.2. Педагогічні умови навчання дітей старшого дошкільного віку англійської мови та їх реалізація

В основу дослідження покладено гіпотезу про те, що навчання іноземної мови дітей старшого дошкільного віку буде успішним, якщо в освітній процес упровадити такі педагогічні умови:

- врахування психологічних та фізіологічних особливостей дітей;
- застосування на практиці ігрової діяльності, як основної форми засвоєння знань та формування комунікативних умінь та навичок дошкільників;
- моделювання діалогічного спілкування між дошкільником і педагогом, що забезпечить індивідуальні досягнення дітей при навчанні англійської мови;
- використання сучасних технологій та методичного матеріалу з урахуванням особливостей та можливостей дітей дошкільного віку.

Розглянемо більш детально педагогічні умови з теоретичної точки зору.

Перша педагогічна умова – психологічні та фізіологічні особливості дітей дошкільного віку обумовлюється тим, що

психологічні особливості дітей дошкільного віку можуть проявлятися у різних ситуаціях. У віці 5-6 років активно розвивається та формується пізнавальна сфера дитини, його інтелектуальні здібності. Цей вік є базисним, адже у дитини закладаються особистісні якості та формується власне «Я». Близько 90% задатків усіх рис особистості дитини відбуваються у віці 5-6 років. Доведено, що дитина в цьому віці здатна запам'ятати великий обсяг матеріалу, тому що саме в цей період дитині цікаво все що пов'язане з розширенням його кругозору. Адже саме в цьому віці формується характер дитини та його здібності. Таким чином підбір форм та методів навчання потрібен відповідати віковим здібностям дітей. Навчальна діяльність повинна відповідати основній діяльності дітей, а саме ігровій [5].

Друга педагогічна умова – застосування на практиці ігрової діяльності, як основної форми засвоєння знань та формування комунікативних умінь та навичок дошкільників. Учена Г. Щукіна зазначає, що найважливіша проблема, яка визначає сутність формування особистості дитини є її роль і значимість у суспільному житті [13].

У даному дослідженні під діяльністю розуміємо цілеспрямовану активність особистості щодо перетворення навколишнього середовища, в якому виникають якості особистості дитини, що розвивається, співпраця дітей і дорослих в процесі організації дитячої діяльності, їх співдружність в конкретних контактах один з одним. Під час навчання іноземній мові використовуються різні види дитячої діяльності.

Дітям старшого дошкільного віку під час навчання необхідна постійна зміна діяльності. Протягом заняття дитина часто відволікається не тому, що їй не цікаво, просто її мозок втомлюється від одноманітного процесу навчання. Найкращий метод розрядки – це фізичні вправи, що безпосередньо пов'язані з англійською мовою, для розслаблення. Це

може бути декламування вірша або просто виконання певних ритмічних команд. Заняття не повинно перевищувати 30 хвилин.

Під час гри, а так само при виконанні різних творчих завдань дитина може навчитися показувати своє власне – Я. Дошкільнята сприймають вивчення англійської мови вже як засіб спілкування. Заняття творчістю на занятті важливе, оскільки саме завдяки цьому дитина показує оточуючим ставлення до навколишній їй дійсності, до подій, предметів і явищ. Найважливішою функцією творчості є те, що це допоможе розвинути у дошкільника уяву і її творчий потенціал, оскільки вона інтегрує пам'ять у всіх її аспектах. Творча діяльність є однією з найважливіших умов позитивного настрою дітей на занятті. Позитивна емоційна установка благотворно впливає на ефективність занять, на засвоєння матеріалу, що вивчається, нових лексичних одиниць, граматичних структур і фраз, які можна використовувати в діалозі [24].

Використання рухової діяльності під час навчання полягає в тому, що на заняттях проводяться фізичні хвилинки, динамічні паузи, пальчикові ігри, рухливі ігри, ігри з елементами спорту, ігри-змагання. Це дозволяє дітям освоювати матеріал більш легко.

Гра є провідним видом діяльності у дошкільнят, тому їй відводиться особлива увага при її підборі на заняттях. На заняттях англійської мови педагог може використовувати: сюжетно-рольові ігри, режисерські ігри (з іграшками-персонажами, предметами-заступниками), дидактичні ігри, інтелектуальні розвиваючі ігри (головоломки, лабіринти, кмітливості), рухливі ігри, ігри з використанням предметів [1].

Ігри мають усі шанси застосовуватися при впровадженні та закріпленні словника, зразків іноземної мови, для утворення вмінь та навичок комунікації. Безпосередньо ігрова діяльність формує обставини для невимушеного спілкування дошкільнят. З урахуванням психолого-педагогічних властивостей дошкільнят використовуються такі види ігор:

гра з ляльками; рухливі та спокійні ігри; креативні ігри; гра «Казка»; гра «Живі історії».

Гра вважається засобом конструювання ситуації спілкування. Застосування навчально-мовленнєвих ігрових ситуацій відповідає віковим особливостям дітей і використовується для їх комунікації. У роботі з дітьми застосовують навчально-мовленнєві ігри, які активізують учнів говорити і функціонувати залежно від правил гри. Виділяють такі види навчально-мовленнєвих ігор: фонетичні, що спрямовані на навчання правильній вимові; лексичні – для засвоєння елементарної лексики; граматичні – для побудови правильної конструкції речення; для навчання читанню; для навчання аудіюванню; для навчання монологічного мовлення; для навчання діалогічного мовлення, а також різноманітні руханки.

Третя педагогічна умова – моделювання діалогічного спілкування дорослого з дітьми, що забезпечує індивідуальні досягнення дошкільнят при навчанні дітей англійської мови.

Дошкільнику легше вивчати другу для нього мову під час спілкування з дорослими, однолітками та героями казок. Слід зазначити, що під моделюванням діалогічного спілкування розуміємо цілеспрямоване створення ситуацій взаємодії дорослого з дітьми, з метою їх навчання англійської мови.

Процес спілкування повинен будуватися таким чином, щоб інформація була доступна і цікава дошкільнику. Наприклад, захоплююча історія їх улюблених казкових героїв, що є ефективним методом під час виконання завдань на аудіювання, вивчення нових лексичних одиниць і говоріння.

Спілкування англійською мовою мотивоване і цілеспрямоване. Необхідно створити у дитини позитивну психологічну установку на вивчення іншої мови. Засобом створення цього служить – гра.

Навчаючи дітей звуків англійської мови, педагогу варто врахувати той факт, що потрібно пояснювати їх від простих до складних. Існують різні казки з навчання дітей звукам, що сприятливо позначається на процесі навчання. Роботу з кожним звуком варто будувати в три етапи:

а) представлення звуку з описом дій язика та роботи органів мовлення;

б) закріплення, відпрацювання звуку, в процесі якого самі діти говорять про роботу органів мови, відповідаючи на запитання педагога;

в) повторення, коли відтворюється тільки сам звук і коментується ігрова ситуація, але про роботу органів мови не йдеться .

Шанобливе ставлення до дитини є важливим під час її спілкування з дорослими. На жаль, не кожен педагог може прийняти і почути думку вихованця. У дітей гарна уява, тому педагог може запропонувати їм подумати, як краще провести яесьь свято. Можна використовувати такі фрази «Як ти думаєш?», «Яка твоя думка?».

Мотивація на успіх служить визначальним моментом у спілкуванні дітей з педагогом. Дошкільник радіє, якщо педагог не тільки зацікавлений тим, що відбувається в повсякденному житті дитини, але бере участь у ній. Це так само націлено на загальний розвиток дитини, на створення атмосфери добра і довіри в процесі їх взаємодії.

Існує ще одне найважливіше поняття, яким повинен керуватися педагог на занятті – педагогічна оцінка. Під педагогічною оцінкою розуміється взаємодія між педагогом і вихованцем [2]. Вона може бути направлена на відповідь дитини на занятті, допомогу своєму товаришу, участь у заходах, прибиранні або участь у різних повсякденних заходах (хто швидше за всіх зав'яже шнурок). Кожна оцінка має величезне значення для дошкільника, оскільки кожен потребує позитивної реакції оточуючих на виконання ним того чи іншого завдання.

Позитивна оцінка є мотивацією на будь-яку діяльність, на поведінку дошкільника і досягнення їм нових цілей.

Спілкування має бути невимушеним і вільним. Необхідно приділяти увагу навичкам грамотного і правильного спілкування, допомагати дошкільнятам розуміти і приймати норми і правила етикету і поведінки в будь-яких життєвих ситуаціях.

Моделюють діалогічне спілкування дорослого з дітьми під час занять при навчанні англійської мови.

Заняття з дітьми старшого дошкільного віку має включати в себе 5 етапів:

1. Знайомство зі звуками. Доцільно використовувати казки, скоромовки, вірші.

2. Представляємо літери. Пісенька «Happy Alphabet», асоціативні картинки.

3. Вводимо слова. Використовують слова: вірші, картки.

4. Відпочинок. Фізична хвилинка.

5. Фрази. Всі вирази повинні бути прості, легко запам'ятовуватися. Перед тим, як знайомити з фразою, необхідно продумати ігровий момент:

"Казковий персонаж завітав до нас. Давайте познайомимося з ним. Але у нього є одна особливість – він не вміє розмовляти українською мовою. Давайте разом навчимо розмовляти його англійською мовою? "

Для занурення дітей в англomовне середовище бажано включати в монолог фрази: «look», «let's start», «please», «let's play».

Таким чином, моделюючи діалогічне спілкування дорослого з дітьми, необхідно враховувати особливості та можливості дітей дошкільного віку. Це дозволить забезпечити індивідуальні досягнення дітей.

Ігри, пісеньки, народні вірші допомагають створити сприятливу атмосферу і відтворити частинку іншомовного світу на занятті. Так само вони мають позитивний вплив на емоційний фон дошкільника, що робить заняття ефективнішими, цікавішими і полегшують процес запам'ятовування необхідного матеріалу, що вивчається на занятті.

Четверта педагогічна умова – використання сучасних технологій. Для роботи з дітьми необхідно використовувати технічні засоби (комп'ютерні ігри, розвиваючі програми). Використання ІКТ технологій на заняттях з іноземної мови вносять елемент зацікавленості, допомагають концентрувати увагу дітей, забезпечують різноманітність у процесі освоєння мови. Мультимедія-технології реалізуються через аудіозаписи, відеофільми, анімаційну графіку, мультфільми, інтерактивні дошки, презентації, роботу з різноманітними платформами тощо. Робота з такими технічними засобами стимулюють дітей до творчої активності. Адже це сучасний спосіб заохочення дитини до навчання, тому що ігрові завдання містять не лише навчальний матеріал, способи та засоби для його вирішення, а ще й цілі та мотиви. Ефективність використання інформаційних технологій навчання дітей дошкільного віку науково обґрунтовано. Засоби мультимедій допомагають унаочнити навчальну інформацію, оптимізувати процес формування іншомовних комунікативних знань та навичок дошкільника, а також розвитку його творчих можливостей.

Розвиваючий компонент включає завдання і вправи, при виконанні яких діти засвоюють англійську лексику, слухають її і намагаються відтворити. Вони спрямовані на розвиток фонематичного слуху, зорової та слухової пам'яті, дрібної моторики кистей рук, зобов'язання, нюху, уваги, мислення.

Таким чином, перераховані вище умови сприяють успішному засвоєнню дітьми англійської мови. Діти, контактуючи з дорослими відчують свою значимість, а це мотивує їх на вивчення англійської

мови, тому спілкування дітей з дорослими є невід'ємною частиною успішного навчання англійської мови. Діти дошкільного віку навчаються за допомогою навколишнього світу та спілкування. Оскільки дітям у дошкільному віці потрібна постійна зміна діяльності (приблизно кожні 7 хвилин), то на заняттях повинні бути присутні різні види діяльності і вони повинні бути підбрані так, щоб дитина була зацікавлена і захоплена цим протягом 7 хвилин. Вивчення англійської мови сприяє розвитку дітей, вчить їх комунікації один з одним і з навколишнім світом. Так само англійська мова сприяє розвитку мислення, фантазії тощо. Значення раннього навчання дітей англійської мови обумовлюється тим, що в дошкільному віці дуже пластичний мозок, він відкритий до сприйняття нової інформації і при правильному підході успішно її засвоює.

Вивчивши теоретичні аспекти досліджуваної проблеми, визначивши її стан у практиці дошкільної освітньої організації та виявивши вихідний рівень знань у дітей англійської мови, в даному розділі буде описано роботу з реалізації виявлених педагогічних умов. У роботі були виділені такі положення гіпотези:

- включення дітей до різних видів дитячої діяльності, спрямованих на навчання англійської мови;
- моделювання діалогічного спілкування дорослого з дітьми, що забезпечує індивідуальні досягнення дошкільнят при навчанні дітей англійської мови.
- використання розвивального навчального матеріалу з урахуванням особливостей та можливостей дітей дошкільного віку на основі середнього підходу.

2.3. Організація та зміст експериментально-дослідного навчання іноземній мові дошкільників

Експериментальна перевірка ефективності запропонованої методики з формування у старших дошкільників іншомовної компетентності (навички перекладання українською/англійською мовами, сприймання і розуміння інформації на слух, продукувати усне монологічне та діалогічне мовлення) проводилася нами з урахуванням вимог і положень, які висуваються до методичного експерименту.

Під час підготовки експерименту було розроблено **гіпотезу**, в основі якої покладено думку, що: іншомовний розвиток дітей старшого дошкільного віку буде ефективним, якщо:

- навчальні завдання англomовного спілкування створюються з урахуванням психофізичного розвитку дітей та їх мовленнєвих умінь;
- процес навчання впроваджується поетапно через систему спеціально створених вправ, складниками яких є мовні та мовленнєві аспекти;
- новий навчальний матеріал засвоюється на основі попереднього.

Згідно з гіпотезою була сформована **мета** експерименту: визначити педагогічні умови іншомовного розвитку дітей та впровадження методики навчання дошкільників правильній вимові, вживанню та перекладанню з англійської мови на українську і навпаки, сприймання і розуміння на слух іншомовне мовлення, уміння продукувати монологічне та діалогічне мовлення.

Мета педагогічного експерименту – апробувати комплекс педагогічних умов, що забезпечують ефективність іншомовного розвитку дітей в системі закладів дошкільної освіти. Дана мета допомогла визначити ряд завдань, які були вирішені протягом педагогічного експерименту:

- визначити реального стану англomовних знань у дітей закладу дошкільної освіти;

- експериментально перевірити вплив запропонованого комплексу педагогічних умов на ефективність іншомовного розвитку дошкільників;

- на основі результатів експериментальної роботи розроблено комплекс практичних завдань та заходів, які є ефективними під час впровадження їх в освітній процес.

Дослідно-пошукова робота здійснювалася на базі ЗДО № 2 м.Олешки. Для проведення експерименту була сформована експериментальна група. В експерименті брало участь 14 дітей віком 5-6 років.

Робота проводилася в кілька етапів тому, що етапний підхід передбачає здійснення будь-якого педагогічного експерименту в два - три етапи (підготовчий, основний, заключний), на кожному з яких проводиться відповідний етапу тип експерименту (констатуючий, формуючий, контрольний).

Всі етапи були підпорядковані основній меті, на кожному етапі вирішувалися свої завдання, застосовувалися певні методи і засоби. Розглянемо коротку характеристику етапів експерименту (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Загальний план проведення дослідно-пошукової роботи

Етап експерименту	Цілі та завдання дослідження	Пошукові дії	Методи дослідження
-------------------	------------------------------	--------------	--------------------

1.Констатууючий експеримент	Виявити початковий рівень знань іноземної мови у дошкільників на першому році навчання системи закладу дошкільної освіти, достовірність заявленої проблеми на практиці	Виявити контрольні та експериментальні групи, на основі критеріїв надійності одержуваної інформації. Обґрунтувати критерії, показники і методики визначення знань англійської мови у дітей старшого дошкільного віку. Виявити рівень початкових знань англійської мови у дітей старшого дошкільного віку	Теоретичний аналіз літератури з проблеми дослідження, аналіз і узагальнення педагогічного досвіду, спостереження, констатууючий експеримент, анкетування, бесіда.
2. Основний (формууючий) експеримент	Підтвердити гіпотезу дослідження.	Визначити і обґрунтувати експериментальні групи для перевірки окремих варіантів педагогічних умов. Визначити ефективність введення педагогічних умов в різних експериментальних групах. Обґрунтувати отримані результати дослідження.	Методи теоретичного моделювання, теоретичний аналіз, методи спостереження, опитування, метод експертних оцінок, узагальнення, систематизація, експериментальна перевірка; математичні методи обробки даних.

3. Заключний (контрольний) експеримент	Обґрунтувати виділені педагогічні умови навчання дітей англійської мови в системі закладів дошкільної освіти, розробити комплекс практичних заходів.	Вивчити зміни даних експерименту з проблеми дослідження. аналіз і інтерпретація отриманих даних на заключному етапі. Формулювання остаточних висновків дослідження.	Формуючий експеримент, теоретичний аналіз, синтез, педагогічний моніторинг, узагальнення та систематизація матеріалу експериментальної роботи; методи наочного уявлення результатів експерименту; метод інтерпретації отриманих експериментальних даних; методи математичної обробки результатів.
--	--	---	---

Перший етап дослідження – константувальний. Відповідно до якого було проведено передекспериментальний зріз знань з англійської мови серед дошкільників. Мета - визначення рівня сформованості у дошкільників іншомовного спілкування з тем. Ефективним засобом перевірки є ігрові завдання.

До виокремлених критеріїв і показників були відібрані завдання, що допомагають визначити рівень володіння базовою лексикою, розуміння інформації на слух, монологічного і діалогічного мовлення. Наведемо приклади цих завдань:

Завдання 1.

Мета: визначення рівня знань дітьми слів і словосполучень англійською мовою та вміння адекватно перекласти з української на англійську та навпаки.

Процедура виконання. Педагог пропонує дітям прослухати п'ять слів та словосполучень англійською мовою та перекласти українською мовою та навпаки.

Оцінка дій дітей: діти можуть отримати 5 балів відповідно правильності виконання завдання.

Завдання 2.

Мета: з'ясувати вміння дітей сприймання англійської інформації на слух.

Процедура виконання . Педагог дає дітям прослухати текст та передати його основний зміст (наприклад, тема «Знайомство»): Hello! My name is John. I am from England. I am five. I have got a family. I have got a mother. I have got a father. I have got a brother. I have got a sister.

Оцінка дій дітей: діти отримують 5 балів відповідно правильності виконання завдання.

Для *достатнього рівня* розвитку іншомовного розвитку характерно: вміння розуміти та переказувати (4-5 речень) почутий матеріал, що побудований уже на знайомому мовному матеріалі; підтримувати діалог відповідно до ситуації, використовуючи 4-5 фраз; висловлюватися за темою, складати короткі речення; вміння спілкуватися у групі з дітьми.

На *середньому рівні* дошкільники можуть відтворити зазначені у характеристиці достатнього рівня вміння, але у кількості 3 речень. У них недостатньо розвинене вміння перепитувати співрозмовника та не мають достатнього рівня для спілкування у групі.

Низький рівень іншомовного розвитку дитини характеризується тим, що діти демонструють слабкі навички і вміння у монологі та діалозі, не можуть сприйняти іншомовну інформацію на слух та переказати її та зміст їх висловлювання не завжди зрозумілий.

Під час дослідження з'ясовано, що англійська мова не входить до складу обов'язкових навчальних предметів відповідно до плану. Дошкільники переважно одержують знання з іноземної мови у спеціально організованих гуртках або ж індивідуальних заняттях з викладачем.

Отримані результати констатувального етапу експерименту в групах дітей дошкільного віку ЗДО засвідчують низький рівень розвитку іншомовного розвитку та слабкі знання з іноземної мови.

Таблиця 2.2

Рівні сформованості у дошкільників умінь іншомовного спілкування (констатувальний етап експерименту)

Етап експерименту	Групи	Рівні сформованості іншомовного спілкування					
		Достатній		Середній		Низький	
Констатувальний	ЕГ			4 дітей	3%	137 дітей	97%
	КГ			5 дітей	3,5%	135 дітей	96,5%

Як бачимо, ніхто з дітей не перебував на достатньому рівні сформованості іншомовного спілкування. Лише 3 % дітей експериментальної і 3,5 % дітей контрольної груп досягли середнього рівня сформованості умінь усного англомовного спілкування.

Більш дітей, які взяли в участь в експерименті (97 % в ЕГ і 96,5 % - в КГ) знаходиться на низькому рівні.

Слід засвідчити, що дані констатувального етапу експерименту вказують на низький рівень іншомовного спілкування дошкільників.

Другий етап дослідження - формувальний.

Експериментальна і контрольна групи працювали за різними методиками навчання, які відрізняються методами, прийомами і формами роботи, системами вправ із засвоєння мовного та мовленнєвого матеріалу.

Дошкільники із ЕГ навчалися за «експериментальною» методикою, яка включала розроблені нами плани занять та систему вправ іншомовного розвитку дітей (див. підрозд. 2.1). Ця методика мала на меті сформувати іншомовну компетенцію відповідно до основних теоретичних позицій дослідження, а саме: підбір цілей і компонентів змісту навчання, їх поетапне впровадження в освітній процес; навчання, яке відбувалося відповідно до всіх складників мовленнєвої діяльності дошкільника (аудіювання, монологічне та діалогічне мовлення).

Плани-конспекти занять включали навчальні ситуації іншомовного спілкування відповідно до психофізичного розвитку дітей та сприяли формуванню їхніх комунікативних умінь; ігрові вправи, що є ефективними для навчання мовного і мовленнєвого аспектів.

Розроблені конспекти включали обов'язкові етапи навчання кожного з мовних і мовленнєвих аспектів, таких як презентацію, відпрацювання матеріалу та самостійне використання дітьми засвоєного матеріалу.

Результати ЕГ та КГ, які навчалися за різними методиками підлягали аналізу. Під час проміжного етапу дошкільникам необхідно було виконати зріз, який включав завдання, що проводилися на констатувальному етапі.

Наведемо приклад завдання проміжного зрізу.

Тема «Знайомство»:

Вправа 1.

Мета: визначити рівень засвоєння лексичних знань та граматичних структур дітьми.

Завдання: Педагог: Діти, зараз ми з вами проведемо гру «Перекладач». Ви маєте правильно перекласти слова і словосполучення (для кожної дитині підготовлений індивідуальний набір слів та словосполучень, щоб уникнути повторів).

Вправа 2.

Мета: визначити рівень дітей сприймати і розуміти на слух іншомовне мовлення.

Завдання: Педагог: Діти, до нас надійшли листи від казкових героїв. На ваших столах є картинки, на яких намальовані різні герої і події. Зараз ми прослухаємо аудіо листи, а ви повинні розташувати картинки у такій послідовності, як події у листі (на картинках намальовані різні жінки у різному вбранні та додаються два обличчя: одне посміхається та означає «I am fine», друге – похмуре та означає «I am not fine», але й є зайві картинки).

П: Hey! My name is Mike. I am 5. I am not 4. I am not fine. I am from USA.

Вправа 3.

Мета: визначити рівень вмінь дітей складати ситуативний діалог.

Завдання: Педагог: Зараз у нас буде відбуватися гра «Інтерв'ю». Одна група дітей – журналісти, інша - казкові герої. Журналісти ви повинні обрати казкового героя та дізнатися всю цікаву інформацію про нього (потім діти повинні обмінятися ролями).

Вправа 4.

Мета: визначити рівень вмінь дітей описувати ілюстрації та іграшки, які ще не використовувалися на заняттях).

Завдання: Педагог: Діти, подивіться, перед вами знаходяться нові іграшки. Оберіть яка вам найбільше подобається та потім розкажіть нам про неї.

Таблиця 2.3

Рівні сформованості у старших дошкільників умінь усного спілкування англійською мовою (у %)

Рівні	Групи			
	КГ		ЕГ	
	Етап експерименту		Етап експерименту	
	Констатувальний	Формувальний	Констатувальний	Формувальний
Достатній		16	-	26,8
Середній		49	3	72,2
Низький	5	35	97	1

Як видно з таблиці 2.3, отримані результати формувального етапу експерименту виявили позитивні зміни. Так кількість дітей достатнього рівня сформованості іншомовного спілкування на 26,8%. Середній рівень відповідає збільшенню на 69,2%. Кількість дітей на низькому рівні знизилася на 96%.

У контрольній групі кількість дітей з достатнім рівнем сформованості іншомовного спілкування збільшилася на 16%, тобто, що відповідно на 10,8% менше, ніж в експериментальній групі. Зростання на середньому рівні відповідає показнику на 45,5%, що є менше на 23,7%, ніж в експериментальній групі. Зменшилася кількість дітей на низькому рівні на 61,5%, що відповідно на 34,5% менше, ніж в експериментальній групі.

Результати впровадження педагогічних умов та відповідного комплексу вправ довели ефективність експериментальної методики формування в дітей дошкільного віку іншомовного спілкування.

Таким чином, під час експериментального дослідження підтвердилася гіпотеза про те, що навчання іншомовного спілкування залежить: від навчальних ситуацій, створених з урахування психофізіологічних особливостей розвитку дітей дошкільного віку, що є ефективними для розвитку їх комунікативних умінь та поетапної реалізації складників змісту навчання відповідно до створеної системи вправ.

ВИСНОВКИ

У процесі роботи над кваліфікаційним дослідженням із теми: «Педагогічні умови іншомовного розвитку дітей дошкільного віку» було актуалізовано проблему навчання іншомовного мовлення дітей дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти. У роботі було акцентовано увагу саме на формах та навчання англійської мови.

У результаті дослідження порушеної проблеми було зроблено такі висновки:

1. Проаналізовано науково-методичну літературу з теми дослідження та констатовано її актуальність у площині сучасної педагогіки навчання дошкільників. Наукове підґрунтя порушеної у дослідженні проблеми складають праці учених в галузі педагогіки, психології, лінгводидактики англійської мови. У процесі роботи над предметом наукового дослідження ми покликалися на праці А. Богуш, Н. Гавриш, Н. Дзюбишина-Мельник, Н. Зарубіна та ін. Теоретично та практично значущими для дослідження є досвід зарубіжних освітніх систем. Проаналізовано педагогічний досвід педагогів закладів дошкільної освіти та описано його в межах дослідження.

2. У рамках дослідження визначено поняття «іншомовна компетентність дошкільника». Під якою розуміємо комплекс компетенцій дитини, який включає сприймання інформації на слух, говоріння та переведення складників іншомовної компетентності вищій рівень та доповнення їх новими змінами.

3. Визначено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови:

- врахування психологічних та фізіологічних особливостей дітей;
- застосування на практиці ігрової діяльності, як основної форми засвоєння знань та формування комунікативних умінь та навичок дошкільників;

- моделювання діалогічного спілкування між дошкільником і педагогом, що забезпечить індивідуальні досягнення дітей при навчанні англійської мови;

- використання сучасних технологій та методичного матеріалу з урахуванням особливостей та можливостей дітей дошкільного віку.

4. Проведено та експериментально впроваджено методику, що сприятиме іншомовному розвитку дітей. Результатом якої є те, що у контрольній групі кількість дітей з достатнім рівнем сформованості іншомовного спілкування збільшилася на 16%, тобто, що відповідно на 10,8% менше, ніж в експериментальній групі. Зростання на середньому рівні відповідає показнику на 45,5%, що є менше на 23,7%, ніж в експериментальній групі. Зменшилася кількість дітей на низькому рівні на 61,5%, що відповідно на 34,5% менше, ніж в експериментальній групі.

Проведене дослідження не є всебічним й вичерпним висвітленням проблеми. До подальших векторів дослідження можемо віднести: вивчення та розробку шляхів наступності щодо розвитку мовленнєвої компетентності дошкільників та впровадження в освітній процес інтерактивних методів навчання англійської мови в межах закладу дошкільної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артемова Л. Гра: методичні рекомендації до програми виховання дітей дошкільного віку «Малятко».— К.:Свенас,1993.—С.31–48.
2. Англійська мова для дітей дошкільного віку : програма та методичні рекомендації/ І. А. Кулікова, Т.М. Шкваріна; за заг.ред. О.В. Низьковської – 3 –тє вид. зі змін. та доповнене. – Тернопіль : Мандрівець, 2015.
3. Богуш А М. Дошкільна лінгводидактика: теорія і практика. – К.: Просвіта, 2000. – 216с.
4. Бігич О.Б. Типова програма з курсу “Методика викладання англійської мови в початковій школі”. – К.: Вид.Центр КНЛУ,2004.–64 с.
5. Близнюк О. І. Ігри у навчанні іноземних мов: посібник для вчителів / О. І. Близнюк, Л. С. Панова. – К.: Освіта, 1997. – 64 с.
6. Бойко О.В. Використання наочності як засіб формування мовленнєвої активності у процесі навчання іноземної (англійської) мови дітей старшого дошкільного віку / О. В Бойко // Зб. наук. праць Бердянського державного педагогічного університетів. – № 3. – Бердянськ : БДПУ, 2006. – С. 23–28. – (Серія : Педагогічні науки).
7. Буров І.В., Буров А.В. Англійська мова. Словничок, пісеньки, ігри. Нева, 2006р. 96 с.
8. Бурова А.П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку. Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 255 с.
9. Віттенберг К. Ю., Білоущенко І. Б. Повний курс англійської мови в ДНЗ. – Харків : Основа, 2010. 398с.
10. Гергель А.Ф. Психофізіологічні передумови навчання англійської мови учнів молодшого шкільного віку // Проблеми гуманізації процесу навчання іноземних мов у школі та вузі: Тези доповідей наук.–

практик. конф. творчої молоді 27 – 28 квітня 1993 року / За ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: КДПШМ, 1993. – С. 40.

11. Граючись вчимося. Англійська мова: програма та методичні рекомендації / С. Гунько, Л. Гусак, З. Лещенко та ін.. – К.: Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2013. – 88 с.

12. Гунько С. В., Гусак Л. Є., Єфіменко О. І., Стадник Н. Р. Англійська мова для дітей молодшого шкільного віку загальноосвітніх навчальних закладів за методикою асоціативних символів/ С. В Гунько, Л. Є. Гусак, О. І Єфіменко, Н. Р. Стадник – Луцьк: ДП «волинські старожитності», 2011. – 104 с.

13. Гуменкова Л. Г. Особистість дошкільника, психологічний інструментарій / Л. Г. Гуменкова, Г. В. Кашинська. – К.: Главник, 2008. – 175 с.

14. Джаман Т.В., Троцька Ю.В. Педагогічна рефлексія як засіб формування системи наступності у підготовці майбутнього вчителя іноземної мови в системі «ДНЗ – початкова школа». Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ. 2015. Вип. 1. С. 37–44.

15. Дитина : освітня програма для дітей від 2-ох до 7-ми років / Г. В. Беленька, О. В. Богініч, Н. І. Богданець-Білоskalенко та ін. – К. : Бізнес-Логіка, 2016. 303с.

16. Г. Доман Гармоничное развитие ребенка. Составление /От редактора Дольникова В. – М.: Аквариум, 1996. - 448 с.

17. Запорожец А.В., Эльконин Д.Б. Психология личности и деятельности дошкольника. – М.: Просвещение, 1965.-293 с

18. Казачінер О. С. Заняття з англійської мови в ДНЗ. – Харків : Основа, 2014. 284с.

19. Казачінер О. С. К14 Усі заняття з англійської мови в ДНЗ (за базовим компонентом дошкільної освіти). – Х. : Вид. група «Основа», 2014. — 285 [3] с. — (Серія ДНЗ. Вихователю).

20. Кравцова, Е. Е. Психологические новообразования дошкольного возраста/ Е. Е Кравцова // Вопросы психологии. – 1996. – №6. – С. 64 –76.

21. Кулікова І. А., Шкваріна Т. М. Англійська мова для дітей дошкільного віку: Програма та методичні рекомендації. – Тернопіль: Мандрівець, 2015. – 48 с.

22. Литвинюк О.І. Програма з англійської мови для дитячих дошкільних закладів. –К.: ДДУ, 1993. – 12с.

23. Леонтьев А.А. Психологические предпосылки раннего овладения иностранным языком // Иностр. яз. в шк. – 1985. - №5. – С. 24 – 29.

24. Мараховська Н. В., Трифонова Г.В. Навчальна програма з іноземної мови (англійської, італійської) для дітей дошкільного віку засобами арт-сінтезтерапії “Creative Language Laboratory for Preschool Children”/ “Laboratorio Creativo per Piccini”. Маріуполь: МДУ, 2016. – 26 с.

25. Мараховська Н.В. Упровадження мовно-педагогічного тренінгу з метою підготовки викладачів фахових дисциплін до проведення занять іноземною мовою. Актуальні проблеми науки та освіти: зб. матеріалів XX підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ. Маріуполь: МДУ, 2018. – С. 319–322.

26. Маценко В. Індивідуальний розвиток дитини / В. Маценко. – К.: Главник, 2007. – 158 с.

27. Низьковська О. Англійська з дошкільного віку: Мода чи вимога часу. Палітра Педагога. 2017. №2. С. 3-4.

28. Низовська О. Іноземна мова в дошкільному закладі // Дошкільне виховання. – 2007. – №4. – С. 3 – 7
29. Ніколаєва С.Ю., Шерстюк О.М. Процеси вивчення та викладання іноземних мов/ Іноземні мови. –2000 –№3. – С.50-55
30. Олійник Т.І. Рольова гра у навчанні англійської мови. – К.: Освіта, 1992. – 127 с.
31. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. – М.: Просвещение, 1991. – 222 с.
32. Рейпольська О.Д. Педагогічні умови мовленнєвого розвитку дітей у різновіковій групі дитячого садка (на матеріалі англійської мови): Автореф.дис...канд.пед.наук. – Маріуполь, 2004.-22с.
33. Рогова Г.В. Концепція підготовки спеціалістів с правом преподавания иностранного языка детям раннего возраста / Г. В. Рогова, Т. Е. Сахарова / Иностр. яз. в школе. – 1990. – № 6. – С. 78–82.
34. Соколовська С.В. Використання комп'ютера на заняттях англійської мови з дошкільниками. Національна освіта: традиції і новації у контексті ідей Івана Огієнка: Зб. наук. праць/ за ред. проф. М.В. Левківського. – Київ–Житомир: ЖДПУ, 2002. – С. 208–211.
35. Шадріна Л.Г. Формирование предпосылок связной речи у детей младшего дошкольного возраста: Автореф.дис.канд.пед.наук М., 1990.-18с.
36. Шкваріна Т. Авторська програма з англійської мови // Дитячий садок.– 2005. – №8. – С. 10 – 14.
37. Шкваріна Т. Англійська для дошкільнят. – К.: Шкільний світ, 2007.– 127 с.
38. Шкваріна Т.М. Англійська мова для дітей дошкільного віку (програма, методичні рекомендації): навчальний посібник для вчителів раннього навчання англійської мови, студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Т. М. Шкваріна. – Умань: Видавничо-поліграф. підприємство, 2003. – 120 с.

39. Шкваріна Т.М. Методика навчання іноземної мови дошкільників: навчальний посібник / Т. М. Шкваріна. – Київ: Освіта України, 2007. – 300 с.

40. Шкваріна Т.М. Англійська мова для наймолодших: програма, методичні рекомендації, розробки занять / Т. М. Шкваріна. – Х.: Видавнича група «Основа», 2005. – 176 с. – (Бібліотека журналу «Англійська мова та література»; вип. 12 (24)).

ДОДАТКИ

Додаток А

Конспект уроку англійської мови для дошкільників

Тема: Food

Мета: повторення лексичного матеріалу з теми «Numeral», «Days of week»; введення нової лексики з теми «Food»; тренування пам'яті, уваги, розвиток фонетичного слуху; формувати інтерес до вивчення англійської мови.

Обладнання : плакат та сліди із зображенням цифр, картки із зображенням їжі.

Хід заняття

I. Організаційний етап

1. Greetings

T: Good morning, children! How are you? I am glad to see you!

C: Good morning, teacher! We are fine!

2. Артикуляційна гімнастика

3. Підготовчий етап

- What is your name? (My name is...)

- What is your surname? (My surname is...)

- How old are you? (I am 5/6)

II. Основний етап

3. Повторення лексичного матеріалу по темі «Numeral»

a) Look at the blackboard! Let's count all together

(Діти рахують від 1-20)

b) Дидактична гра «Сліди»

Діти йдуть по слідах називаючи зображену цифру

4. Повторення лексичного матеріалу по темі «Days of week»

Monday - понеділок

Tuesday - вівторок

Wednesday- середа

Thursday - четвер

Friday- п'ятниця

Saturday- субота

Sunday – неділя

5. Повідомлення теми і мети заняття

Сьогодні ми поговоримо про те, без чого людина не зможе жити ... Про те, від чого людина отримує енергію ... Про їжу (Food)! Їжа відіграє важливу роль в житті людини. Їжа для людини, як бензин для автомобіля.

Чи поїде авто без бензину? (Ні) Так і людина не буде жити без їжі . Але їжа буває корисна та некорисна. Поговоримо і навчимося називати англійською мовою корисну їжу.

Soup- суп pasta- макарони

Pizza- піца meat – м'ясо

Rise –рис chicken- курка

6. Фізкультхвилинка

7. Систематизація та закріплення вивченого матеріалу

Що ви бачите ? (я бачу суп)

What do you see? I see...

Що ви любите? (Я люблю..)

What do you like? I like soup...

А зараз, ми з вами, заспіваємо пісеньку про їжу на англійській мові.
Повторюйте за мною.

Do you like food?

№ Куплети Приспіву 1. Do you like food?

Yes I like food. Fruits, meats, and vegetables, desserts;

Yes, I like food! Тобі подобається їжа?

Так, мені подобається їжа. Фрукти, м'ясо і овочі, десерти;

Так, я люблю їжу! 2. Do you like fruit?

Yes I like fruit! Banana, orange, яблуко, манго, папайя, peach and lime! Ти любиш фрукти?

Так, фрукти я люблю! Банан, апельсин, яблуко, манго, папайя, персик і лайм 3 Do you like vegetables?

Yes I like vegetables! Zucchini, broccoli, onion and peas, and carrots celery. Ти любиш овочі?

Так, я люблю овочі! Кабачок, брокколі, цибуля і горошок, моркву і селеру. 4 Do you like meat?

Yes I like meat. Chicken, duck, beef and pork, fish and turkey. Тобі подобається м'ясо?

Так, і м'ясо я люблю! Курка, качка, яловичина і свинина, риба та індичка. 5 Do you like dessert?

Yes I like dessert. Ice cream, candy, cup cakes, brownies, cookies, cakes and pies. Ти любиш десерти?

Звичайно, десерти люблю! Морозиво, цукерки, тістечка, бісквіти, печиво, торти та пироги.

III. Заключна частина

The lesson is over. Good- bye!

Додаток Б

**Кодекс академічної доброчесності здобувача вищої освіти
Херсонського державного університету**

Я, Гурова Леся Володимирівна, учасниця освітнього процесу Херсонського державного університету, усвідомлюю, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

Заявляю, що у своїй освітній і науковій діяльності зобов'язуюся:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;
- надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;
- не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;
- своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;
- не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;
- підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;
- поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;
- не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;
- відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;
- запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;
- не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;
- не підроблювати документи;
- не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;
- не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;

– не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

– не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

– не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

– не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;

– не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

Усвідомлюю, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

18.10.2021р.

Гурова
Леся